

LBRIS

We know
books

MADELINE
MILLER

Cântul lui Ahile

Traducere din limba engleză
de Ioana Filat

Galateea

Traducere din limba engleză
de Mihai-Dan Pavelescu

PALADIN

Capitolul 1

Tata era rege, din neam de regi. Era scund de statură, așa cum eram aproape toți, și spătos ca un taur. S-a căsătorit cu mama pe când ea avea paisprezece ani, după ce o preoteasă jurase că fata o să poarte rod în pânțele. A fost o partidă bună: era singură la părinți, iar averea tatălui ei urma să fie moștenită de soț.

El a aflat abia la nuntă că era slabă de minte. Părintele ei ținuse morțiș să nu-și dea vâlul jos până la ceremonie, iar tata i-a făcut pe plac. De-ar fi fost hâdă, el ar fi avut oricum la îndemână sclave și paharnici tineri. Când i-au scos în sfârșit vâlul, se zice că mama ar fi zâmbit. Așa și-au dat seama că era prostuță. Miresele nu zâmbeau.

Când am venit pe lume, un băiat, tata m-a smuls din brațele ei și m-a încredințat unei doici. Moașa și-a făcut milă de mama și i-a dat să țină o pernă în locul meu. Ea a strâns-o cu drag. Nu părea să-și fi dat seama de schimbul ce avusese loc.

Curând, am devenit o dezamăgire: eram mic și plăpând. Nu eram iute de picior. Nu eram vânjos. Nu cântam. Măcar nu eram bolnăvicios, atât lucru de laudă se putea zice. Frigurile și spasmele ce-i chinuiau pe semenii mei păreau să mă ocolească. Tata a devenit bănuitor. Oare eram vreo

făptură necurată cu chip de copil, și nu om? Mă tot privea chiorâș. Mâna îmi tremura când îi simțeam privirea ațintită asupra mea. Iar mamei i se prelingea vinul prin colțul gurii, pe bărbie.

Împlinisem cinci ani la vremea când a venit rândul tatei să fie gazda jocurilor. Bărbați vin de hăt departe, din Tesalia și Sparta, iar cu aurul lor ne umplem din belșug hambarele. O sută de slugi trudesec douăzeci de zile la rând, bătătorind fâșia pentru alergări și curățind-o de pietre. Tata e hotărât să organizeze cele mai mărețe jocuri din timpul său.

Cel mai bine mi-i amintesc pe alergători, trupuri maronii ca nucile, unse cu ulei, încălzindu-se pe câmpul de întreceri, în bătaia soarelui. Se contopesc laolaltă, bărbați spătoși, tineri imberbi și băietani cu pulpe în care mușchii par dăltuiți.

Taurul fusese jertfit, vărsându-și ultima picătură de sânge în praf și în cupele de bronz întunecat. Și-a dat viața fără luptă, semn bun pentru jocurile ce ne așteaptă.

Alergătorii s-au strâns în fața podiumului unde stau cu tata, înconjurați de trofee pe care le vom înmâna învingătorilor. Sunt vase de aur pentru îndoirea vinului cu apă, trepiede din bronz bătut, sulite din lemn de frasin cu vârful din fier prețios. Însă adevăratul trofeu se află în mâinile mele: o coroană de frunze verde argintat, proaspăt tăiate, pe care le-am lustruit cu degetul mare. Tata mi-a dat-o cu inima îndoită. Ca să se liniștească, își spune că nu trebuie decât s-o țin în mână.

Mai întâi aleargă băieții cei mai mici, care așteaptă foindu-și picioarele în nisip ca preotul să le dea startul printr-un gest al capului. De-abia au prins să crească, oscioarele ascuțite ca fusul le ies prin pielea întinsă. Dintre zecile de coame brune ciufulite, privirea îmi e atrasă de un creștet bălai. Mă aplec în față să văd mai bine. Părul

strălucește ca mierea în soare, iar între bucle, sclipiri de aur – cununa unui prinț.

E mai scund decât ceilalți și, spre deosebire de ei, încă păstrează rotunjimile copilăriei. Părul lung, legat cu o panglică din piele, pare să ardă pe pielea smeadă, dezgolită a spatelui. Când se întoarce, are un chip serios, de bărbat.

Când preotul lovește pământul, copilul țâșnește în față, depășind trupurile îndesate ale băieților mai mari. Se mișcă fără efort, iar călcâiele roz îi sfârâie ca niște limbi ce ling pământul. Câștigă.

Privesc cum tata ia cununa din poala mea și i-o pune pe cap; în părul bălai, frunzele par aproape negre. Tatăl său, Peleu, vine să-l ia, zâmbind cu mândrie. Regatul lui Peleu e mai mic decât al nostru, însă se zvonește că soața lui e zeiță, iar supușii îl iubesc. Tata îl privește cu pizmă. El are o soață slabă de minte și un fiu care se mișcă prea încet pentru a participa la alergări, nici măcar în categoria celor mai mici. Se întoarce spre mine.

— Așa se cuvine să fie un fiu.

Fără cunună, îmi simt mâinile goale. Mă uit cum regele Peleu își îmbrățișează fiul. Văd cum băiatul azvârle cununa în aer și-o prinde. Râde, cu chipul luminat de triumf.

În afară de asta, nu-mi mai amintesc mare lucru, doar imagini răzlețe din viața pe care o duceam pe atunci: tata șezând încruntat pe tron, un cal de jucărie frumos lucrat, pe care îl iubeam, mama pe plajă, cu ochii întorși spre Egee. În ultima amintire, azvârl cu pietre săltărețe ca s-o distrez, *plinc, plinc, plinc*, deasupra pielitei de apă. Par să-i placă undulațiile apei, ce se îndepărtează până se sting. Sau poate-i place marea și atât. La tâmplă îi strălucește o jerbă de linii albe ca osul, cicatricea care i-a rămas după ce tatăl ei a lovit-o cu mânerul sabiei. Degetele de la picioare i se ițesc din nisip, unde le-ngropase, și caut să nu le deranjez

în vreme ce scormonesc după pietre. Aleg una și o azvârl,
bucuros că mă pricep la asta. E singura amintire cu mama,
atât de luminoasă, încât aproape sigur am născocit-o. La
urma urmei, e greu de crezut că tata ne-a îngăduit vreodată
să stăm singuri: fiul nerod și soața și mai neroadă. Și unde
suntem oare? Nu recunosc plaja, nici linia coastei. A trecut
atât amar de vreme de atunci.

Capitolul 2

Am fost chemat în fața regelui. Țin minte că nu-mi plăcea deloc să străbat drumul acela lung prin nesfârșita sală a tronului. Am îngenuncheat pe dalele de piatră din fața lui. Unii regi puneau acolo să se aștearnă covoare, pentru ca solii ce aveau nevoie de timp ca să-și transmită veștile să-și poată odihni genunchii. Tata prefera ca lespezile să rămână goale.

— Fiica regelui Tindar e în sfârșit bună de măritiș, zise el.

Numele mi-era cunoscut. Tindar era regele Spartei și deținea terenuri uriașe din cel mai bogat tărâm de la miazăzi, tocmai ce râvnea tata. Auzisem și de fiica lui, despre care se zvonea că ar fi cea mai frumoasă femeie din regatele noastre. Despre mama ei, Leda, se spunea că fusese sedusă de însuși Zeus, regele zeilor, deghizat în lebădă. Nouă luni mai târziu, ea născuse două perechi de gemeni: Clitemnestra și Castor, copiii bărbatului muritor, și Elena și Polux, strălucitorii boboci de lebădă ai zeului. Dar se știa prea bine că zeii sunt părinți denaturați, așa că era de așteptat ca Tindar să-i ia pe toți în grija lui.

N-am răspuns când tata îmi dădu vestea. Asemenea lucruri nu însemnau nimic pentru mine.

Tata își dresese glasul, răsunător în sala cufundată în tăcere.

— Ne-ar prinde bine s-o avem în familie. Mergi și-o peștește.

Nu mai era nimeni în sală, așa că icnetul meu uimit n-a ajuns la alte urechi. Însă aveam destulă minte încât să nu dau glas neplăcerii care mă cuprinsese. Tata știa deja tot ce-aș fi putut spune: că aveam nouă ani, că eram neplăcut privirii, că nu promiteam prea mult și că perspectivă aceea nu mă interesa.

Am pornit la drum a doua zi dimineată, încărcăți cu daruri și merinde pentru călătorie. Eram înconjurați de un alai de soldați în platoșe bogate. Nu-mi amintesc prea bine drumul – a fost pe uscat, prin ținuturi care nu-ți lăsau nici o impresie. În fruntea coloanei, tata dicta noi porunci secretarilor și solilor ce se îndreptau în galop în toate direcțiile. Priveam în jos la frâiele de piele și le netezeam cu degetul mare. Nu-mi vedeam deloc rostul aici. Ca mai tot ce făcea tata, era de neînțeles. Măgărușul îmi pășea legănat și mă legănam odată cu el, bucurându-mă până și de această mărunță abatere a atenției.

Nu eram primii pețitori sosiți la cetatea lui Tindar. Grajdurile erau pline de cai și de catâri, iar slujitorii roiau de colo colo. Tata nu păru mulțumit de primirea ce ni s-a făcut: l-am văzut trecându-și mâna peste piatra vetrei din odăile noastre și încruntându-se. Adusesem de acasă o jucărie, un căluț ale cărui picioare puteau fi mișcate. I-am ridicat o copită, apoi pe cealaltă, și mi-am imaginat că venisem călare pe el, nu pe măgăruș. Un ostaș își făcu milă de mine și-mi încredință zarurile lui. Le-am dat de-a dura pe podea până am nimerit șase-șase.

În sfârșit, veni ziua când tata dădu poruncă să fiu îmbăiat și pieptănat. Îmi ceru să-mi schimb tunica, iar și iar. M-am supus, deși nu vedeam nicio deosebire între violet cu auriu sau purpuriu cu auriu. Niciuna nu-mi ascundea genunchii osoși. Tata părea puternic și sever, cu barba întunecată tăindu-i chipul. Darul pentru Tindar era pregătit,

o amforă din aur bătut, pentru vin, pe care fusese gravată povestea prințesei Danae. Zeus o curtase sub forma unei ploii de lumină aurie și ea îi născuse un fiu, pe Perseu, nimicitorul Gorgonei, întrecut în eroism doar de Heracle. Tata mi-o întinse.

— Nu ne face de rușine, îmi zise.

Sala cea mare îmi ajunsese la urechi înainte s-o fi văzut, larma a sute de glasuri ce se izbeau de pereții din piatră, zăngănitul pocalelor și al platoșelor. Slugile deschiseseră larg ferestrele pentru a mai împrăștia gălăgia și acoperiseră toți pereții cu tapiserii, dovada bogăției. Nu mai văzusem atâți bărbați laolaltă. Nu bărbați, m-am corectat singur. Regi.

Am fost poftiți să ne alăturăm celor prezenți, pe banchetele așternute cu piei de vacă. Slujitorii se traseră în spate, contopindu-se cu umbrele. Tata mă prinse de guler cu degetele, prevenindu-mă astfel să nu-ncep să mă fâțâi.

În încăperea plutea un aer de violență, cu toți prinții, eroii și regii aceia care se întreceau pentru a pune mâna pe un singur trofeu, însă ne pricepeam să simulăm că suntem civilizați. Rând pe rând, toți tinerii aceia ce se făleau cu pletele lor lucitoare, mijlocul mlădios și veșmintele în culori bogate se prezentară în fața adunării. Mulți erau fii sau nepoți de zei. Despre toți se scrisese câte un cânt, două sau mai multe, care le slăveau isprăvile. Tindar îi întâmpina pe rând, le primea darurile, pe care le așeza apoi în mormanul din mijlocul sălii, și-l poftea pe fiecare să vorbească și să-și pledeze cauza.

Tata era cel mai bătrân dintre ei, cu excepția celui care, atunci când îi veni rândul, se prezentă drept Filoctet.

— Un fârtat de-al lui Heracle, șopti bărbatul de lângă noi, cu o prețuire pe care-am înțeles-o.

Heracle era cel mai măreț dintre eroii noștri, iar Filoctet îi fusese tovarășul cel mai apropiat, singurul care mai trăia. A avea părul cărunt, iar pe degetele groase i se zăreau

tendoanele proeminente, semnul puterii dibace a arcașului. Și într-adevăr ridică cel mai mare arc pe care-l văzusem în viața mea, din lemn de tisă lustruit, cu piele de leu acolo unde îl apuca mâna.

— Arcul lui Heracle, anunță el, pe care mi l-a dat cu glas de moarte.

În regatul nostru, arcul era privit cu dispreț, ca armă a lașilor. Însă nimeni n-ar fi putut zice una ca asta despre arcul acela; toți îl priveam smeriți, gândindu-ne la forța celui care reușea să-l întindă.

Următorul bărbat, sulemenit la ochi ca femeile, își rosti numele.

— Idomeneu, regele Cretei.

Era zvelt, iar când stătea în picioare, părul îi ajungea până-n talie. Darul său era fier din cel rar – o secure cu două tăișuri.

— Simbolul poporului meu.

Mișcările lui îmi aminteau de dansatorii îndrăgiți de mama.

Urmă Menelau, fiul lui Atreu, așezat lângă huiduma de frate-său, Agamemnon, mare cât un urs. Părul lui Menelau era roșu de-ți lua ochii, ca bronzul lucrat în forjă. Era vânjos la trup, îndesat și vânos, plin de viață. Oferea un dar bogat, o pânză vopsită frumos.

— Cu toate că domniței nu-i trebuie nicio podoabă, adăugă el zâmbind.

Vorbise frumos. Mi-am dorit să-mi vină și mie în minte asemenea vorbe meșteșugite. Eu eram singurul sub douăzeci de ani și nu mă trăgeam din niciun zeu. Poate că feciorul bălai al lui Peleu n-ar fi fost mai prejos decât ceilalți, mi-am zis, însă tatăl său nu-l pusese pe drumuri.

Se perindară un bărbat după altul, până când numele începură să mi se amestece în minte. Atenția mi-a fost atrasă de podium, unde am observat, pentru prima oară, trei femei înveșmântate în văluri, ce stăteau lângă Tindar.

Am tot privit pânzele albe ce le acopereau chipurile, încercând să zăresc măcar un crâmpei din femeile ce-și tănuiau fețele. Tata dorea ca una dintre ele să-mi devină mireasă. Trei perechi de mâini gingașe, împodobite cu brățări, stăteau cumiți în poale. Una dintre femei era mai înaltă decât celelalte. Mi s-a părut că deslușesc o șuviță întunecată ițindu-se din partea de jos a vălului. Elena e bălaie, mi-am amintit. Așadar nu era ea. Încetasem să-mi mai plec urechea la regi.

— Bine-ai venit, Menoitius.

Am tresărit auzind numele tatei. Tindar se uita la noi.

— Am aflat cu tristețe despre moartea soaței tale.

— Soața mea trăiește, Tindar. Iată-l pe feciorul meu, venit să-ți ceară fiica de soție.

În liniștea ce se lăsase, am îngenuncheat, amețit de chipurile din jur, răsucite spre mine.

— Feciorul tău încă nu e bărbat.

Glasul lui Tindar părea să vină de departe și nu lăsa să se ghicească nimic.

— Nici nu trebuie să fie. Sunt eu pentru amândoi.

Ai noștri se dădeau în vânt după asemenea glume îndrăznețe și fudule. Însă de acea dată nu râse nimeni.

— Înțeleg, zise Tindar.

Podeaua de piatră îmi pătrundea în piele, însă nu m-am urnit. Eram obișnuit să stau în genunchi. Până în clipa aceea, nu-mi mai fusese dat să mă bucur că învățasem să îngenunchez în sala tronului de acasă.

În tăcerea atotcuprinzătoare, tata vorbi din nou:

— Alții ți-au adus bronz și vin, uleiuri și lână. Eu îți aduc aur și nu-i decât o mică parte din ce am în visterie.

Mângâiam conștient amfora frumoasă, atingând figurile din poveste: Zeus desprins din șuvoiul de raze, prințesa speriată, împreunarea lor.

— Eu și fiica mea îți suntem recunoscători că ne-ai adus un dar atât de însemnat, deși ție îți pare mărunț.

Din rândurile regilor se înalță un murmur. Vorbele acelea erau înjositoare, însă tata nu părea să-și dea seama. M-am înroșit.

— Elena va fi regina palatului meu. Căci, după cum știi, soața mea nu e-n stare să domnească. Sunt mai presus în bogății decât toți tinerii aceștia, iar faptele mele vorbesc de la sine.

— Credeam că fiul tău este cel care a venit în peșit.

Am înălțat ochii, auzind glasul cel nou. Era un bărbat care nu mai vorbise. Era ultimul din șir, ședea în largul său pe banchetă, iar părul ondulat îi lucea sub lumina focului. Pe picior avea o cicatrice neregulată, o cusătură ce-i brăzda carnea smeadă de la călcâi până la genunchi, înconjurând mușchii pulpei și adâncindu-se în umbra de sub tunică. Trebuie să fi fost un pumnal, mi-am zis, sau ceva asemănător; arma care spintecase carnea de jos în sus, lăsase în urmă o rană cu margini dantelate, a cărei moliciune contrasta izbitor cu gestul violent ce o pricinuisese.

Tata se mânie pe dată.

— Fiu al lui Laertes, nu țin minte să te fi poftit să deschizi gura.

Bărbatul zâmbi.

— Nu m-a poftit nimeni. M-am vârât în vorbă. Însă n-ai de ce să te temi de amestecul meu. N-am niciun interes îndrituit în toată povestea asta. Vorbesc doar în calitate de privitor.

O mișcare discretă de pe podium îmi atrase privirea. Una dintre siluetele acoperite de văluri se foise.

— Ce vrea să-nsemne asta? întrebă tata, încruntat. Dacă n-a venit pentru Elena, atunci ce caută aici? N-are decât să se ducă la pietrele și la caprele lui.

Bărbatul ridică din sprâncene, dar nu răspunse. Nici Tindar nu dădu vreun semn de mânie.

— Dacă fiul tău e peșitor, așa cum zici, atunci îngăduie-i să se prezinte.

Până și eu am știut că-mi venise rândul să vorbesc.

— Sunt Patrocle, fiul lui Menoitius. Glasul îmi părea ascuțit și pițigăiat, deoarece nu mai vorbisem de atâta vreme. Am venit s-o pețesc pe Elena. Tatăl meu e rege, din neam de regi.

Altceva n-am mai știut ce să zic. Tata nu mă învățase nimic; nu se gândise că Tindar mă va pune să vorbesc. M-am ridicat și am dus amfora la mormanul de daruri, așezând-o cu grijă să nu se răstoarne. M-am întors la banchetă. Nu mă făcusem de râs tremurând sau împiedicându-mă și nu spusese nimic prostesc. Însă fața îmi ardea de rușine. Știam cum mă vedeau toți bărbații aceia.

Fără să ia seama, șirul pețitorilor se perindă mai departe. Bărbatul care îngenunchea acum era o matahală de om, înălțându-se deasupra tatei cu jumătate din statura lui, și mai era și spătos. În spatele lui, doi slujitori sprijineau un scut uriaș, care părea să facă parte lăuntrică din ținuta sa, ajungându-i din călcâie până-n creștet; niciun om de rând n-ar fi fost în stare să-l poarte. Și nu era doar de ochii lumii: muchiile scrijelite și ciobite stăteau mărturie că trecuse prin multe bătălii. Ajax, fiul lui Telamon, așa se prezentă colosul. Era scurt și necioplit la vorbă și pretindea că ar fi coborât din Zeus, prezentând statura sa urieșească drept dovadă că străbunicul său își vărsa încă binecuvântările asupra neamului. Adusese în dar o sulită cu mâner de lemn mlădiu, frumos cioplit. Vârful călit în foc lucea sub lumina torțelor.

În sfârșit, veni rândul bărbatului cu cicatricea.

— Ei bine, fiu al lui Laertes, zise Tindar, întorcându-și trupul pe tron pentru a-l privi, ce are de zis un privitor dezinteresat despre cum merg lucrurile aici?

Bărbatul se lăsă pe spate.

— Aș vrea să aflu cum ai de gând să-i convingi pe cei refuzați să nu-ți declare război. Ție sau fericitului soț al Elenei. Văd deja o mână de oameni gata să-și sară unul celuilalt la beregată.

— Pari să te veselești.

— Nebunia omenească mă înveselește, răspunse bărbatul, ridicând din umeri.

— Fiul lui Laertes își bate joc de noi!

Vorbise uriașul, Ajax, al cărui pumn încleștat era mare cât capul meu.

— Nici vorbă, fiu al lui Telamon!

— Atunci cum vine asta, Odiseu? O dată-n viață, spune ce gândești.

Nu-l mai auzisem pe Tindar să grăiască atât de tăios.

Odiseu ridică iar din umeri.

— A fost un joc primejdios, cu toate comorile și faima pe care le-ai câștigat. Toți bărbații aici de față sunt vrednici și ei o știu prea bine. N-o să se lase așa de ușor respinși.

— Mi-ai zis deja toate astea între patru ochi.

Tata împietrise lângă mine. *Uneltiri*. Nu numai el avea chipul întunecat de furie.

— Adevărat, însă acum vin cu o soluție. Își întinse mâinile goale. N-am adus niciun dar și n-am de gând s-o pețesc pe Elena. Eu domnesc, cum s-a zis prea bine, peste pietre și capre. În schimbul soluției, îți cer răsplata despre care ți-am vorbit deja.

— Spune-mi soluția și răsplata va fi a ta.

Iarăși o mișcare aproape de neobservat pe podium. Mâna unei femei zvâcnise pe veșmântul însoțitoarei sale.

— Atunci iat-o. Socot că trebuie s-o lăsăm pe Elena să hotărască.

Odiseu tăcu, pentru a lăsa loc murmurului de neîncredere; femeile nu aveau niciun cuvânt de zis în asemenea treburi.

— În felul acesta, nimeni nu-ți poate găsi vreo vină. Însă trebuie să hotărască acum, în clipa asta, pentru că astfel nu se va putea zice c-ai sfătuit-o sau ai învățat-o tu ce să facă. Și – ridică un deget – înainte să aleagă, toți bărbații de față trebuie să se lege cu jurământ: să sprijine hotărârea

Elenei și să-i apere bărbatul împotriva oricui ar vrea să i-o răpească.

Am simțit cum neliniștea cuprinde sala. „Un jurământ?” Și încă într-o treabă atât de neobișnuită ca alegerea soțului de către femeie? Toți erau bănuitori.

— Prea bine. Tindar, pe al cărui chip nu se citea nimic, se întoarse către femeile ascunse sub văluri. Elena, te-nvoiești?

Glasul ei jos și minunat răzbătu până-n toate ungherele sălii.

— Da.

Atâta zise, dar am simțit cum se-nfioară toți bărbații din jur. Deși eram doar un copil, m-am cutremurat și eu, minunându-mă ce putere avea această femeie care, dinapoia vălului ei, era în stare să pună pe jar o sală. Despre pielea ei, ne-am amintit cu toții dintr-odată, se zvonea că e ca suflată cu aur, iar despre ochi, că erau întunecați și luminoși ca pietrele netede de obsidian pe care le primeam în schimbul măslinelor noastre. În clipa aceea, ea prețuia cât tot mormanul de comori din mijlocul sălii și încă pe-atât. Pentru ea ne-am fi dat viețile.

Tindar încuviință din cap.

— Atunci așa să fie. Toți cei ce vor să se lege cu jurământ s-o facă acum.

Am auzit mormăituri și câteva glasuri pe jumătate mâni-oase. Dar nimeni n-a plecat. Vocea Elenei și vălul fluturat lin de răsufierea ei ne țintuiau locului pe toți.

Un preot chemat degrabă duse o căpriță albă la altar. Aici, înăuntru, era de preferat unui taur ce-ar fi împroșcat podeaua de piatră cu sânge murdar din gâtul despicat. Animalul muri repede, iar bărbatul amestecă sângele întunecat cu cenușa de chiparos din foc. În liniștea sălii, se auzea vasul sfârâind.

— Tu primul, zise Tindar, arătându-l pe Odiseu.

Până și un copil de nouă ani își dădea seama că așa era drept. Odiseu se arătase deja mult prea șiret. Legăturile

șubrede dintre noi țineau doar atâta vreme cât niciunuia nu i se îngăduia să fie mult mai puternic decât altul. Plimbându-mi privirea prin sală, am văzut zâmbete înfumurate și mulțumirea ce se citea pe chipurile unora dintre regi; nu va avea cum să scape din propriul laț.

Pe buzele lui Odiseu se așternu un surâs.

— Firește. Cu toată plăcerea.

Însă bănuiam că nu simțea nicio plăcere. În timpul jertfei îl văzusem cum se trage în spate, în umbre, ca pentru a fi dat uitării. Acum se ridică și se îndreaptă spre altar.

— Elena, zise Odiseu oprindu-se, cu mâna întinsă spre preot, ține minte că mă leg cu jurământ ca tovarăș, și nu ca pețitor. Nu ți-ai putea ierta-o în veci, dacă m-ai alege pe mine.

Vorbise pe un ton glumeț care iscă ici-colo râsete. Cu toții știam că nu era cu puțință ca o ființă atât de strălucitoare ca Elena să-l aleagă pe regele Itacai cea stearpă.

Preotul ne chemă pe rând la vatră și ne însemnă încheieturile mâinilor cu sânge și cenușă, ce ne legau ca niște lanțuri. Am recitat jurământul, rostind după el cuvintele, cu brațele ridicate la vedere.

Când ultimul bărbat se întoarse la locul său, Tindar se ridică în picioare.

— Acum alege, fiica mea.

— Menelau, zise ea fără șovăială, lăsându-ne pe toți buimaci.

Ne așteptaserăm la un răstimp apăsător, la nehotărâre. M-am întors spre roșcovan, care se ridică cu un surâs lățit pe față. Neținându-și în frâu bucuria, își plesni peste spinare fratele taciturn. În jur domneau mânia, dezamăgirea și chiar jalea. Însă nimeni nu duse mâna la sabie; sângele închegat ni se uscăse pe încheietură.

— Așa să fie, zise Tindar, ridicându-se la rândul său. Mă bucur să primesc încă un Atrid în familia mea. Ți-o dau pe Elena, așa cum vrednicul tău frate mi-a cerut-o cândva pe Clitemnestra.

O arătă pe femeia mai înaltă, de parcă o poftea să se ridice. Ea nu se mișcă. Poate nu-l auzise.

— Cum rămâne cu a treia fată? strigă un ins mărunțel, care stătea lângă uriașul Ajax. Nepoata ta. Nu mi-o dai mie?

Bărbații izbucniră în râs, bucurându-se că apăsarea din aer se mai risipise.

— Prea târziu, Teucer, zise Odiseu, acoperind larma. Fata mi-a fost făgăduită mie.

N-am mai apucat să aud nimic. Mâna tatei mă apucă de umăr, trăgându-mă cu furie de pe banchetă.

— Aici nu mai e de noi.

Am plecat spre casă chiar în aceeași seară; am încălecat iarăși pe măgăruș, dezamăgit până-n adâncul sufletului: nu mi se îngăduise nici măcar să zăresc chipul de legendă al Elenei.

Tata n-a mai pomenit niciodată de călătoria aceea, iar odată ce-am ajuns acasă, faptele au început să mi se preșchimbe în chip ciudat în amintire. Sângele și legământul, sala plină de regi: toate păreau depărtate și șterse, precum ceva urzit de vreun aed, nu ceva ce trăisem chiar eu. Chiar îngenuncheasem în fața lor? Dar legământul pe care-l rostisem? Mi se părea absurd până și gândul la el, prostesc și cu neputință, așa cum îți apare un vis în miezul zilei.